

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus LXXV. De mateimonio dubio, & sponsalibus, ac sententia à Judice
ferenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

ditionem matrimonio appositam vitari matrimonium, Ita Adrian. in 4. q. 3. de matr. dub. 9. Sanch. l. c. n. 4. Laym. l. c. uterque Ledesm. Henricq. aliique supra cit. Ratio est, quia de ratione matrimonii est totalis corporum traditio, ex qua dimanet mutuum, & æquale jus in utrôque in corpus alterius: atqui in hoc casu hæc totalis traditio non fieret, hoc ipso, quòd non traderetur jus petendi, nec esset æquale jus in utroque ad corpus; cum alter jus petendi simul, & reddendi acquirat, alter verò solum jus reddendi.

Atque adeò non esset par utriusque conditio, & totalis corporum traditio, prout tamen ad contractum matrimonialem requiritur. Unde

Patet responsio ad rationem in contrarium allatam. Præterea, licet nunquam petere, ait Laym. l. c. non sit contra fidem matrimonii, & bonum prolis, id tamen esse, se à principio obligare ad nunquam petendum.

CASUS LXXV.

De matrimonio dubio, & sponsalibus, ac sententia à Judice ferenda?

Titius sub ficta hac matrimonii promissione, *deinceps mea uxor eris, volo tecum contrahere, &c.* extorsit copulam à Bertha, cui postea factam promissionem urgenti respondet Titius, se non modò mentem suam mutasse, sed etiam nunquam serium animum habuisse, eam ducendi in uxorem, quo audito Bertha Titium in jus vocat, qui à Judice de facta promissione interrogatus eam rotundè negat, quam cum Bertha nec testibus, nec aliunde sufficienter probare posset, Titius ab omni obligatione liber à Judice pronuntiarur.

QUÆR. I. An Titius fictè promittens, interrogatus à Judice negare possit, se promississe, & an si fateretur promissionem, deberet Judex eum compellere ad ineundum matrimonium cum Bertha?

QUÆR. II. An in dubio de valore matrimonii ferenda sit à Judice sententia potius pro valore, quam pro libertate sponsorum; idque procedat etiam in foro conscientia?

QUÆR. III. An verba hæc: Deinceps mea uxor eris & hæc: volo tecum contrahere, volo te ducere in uxorem, &c. matrimonium constituent, anue sponsalia?

QUÆR. IV. Quales, & quot testes sufficiant ad impediendum matrimonium, & ad sponsalia dissolvenda?

425 **A**D I. Q. 1. Membrum R. fictè promittentem ab obligatione matrimonii immunem posse interrogatum à Judice respondere se non promississe, ne, si promissionem fateatur, cum suam intentionem probare nequeat, à Judice compellatur ad eam servandam, & ad matrimonium ineundum. Ita Nav. C. humane aures 22. q. 5. Covar. 5. var. c. 2. n. 4. Sylvest. V. mendacium, q. ult. Sanch. l. 1. de spons. D. 10. alique. Ratio est; quia cum Judex interroget, ut promittentem ad debitum matrimonium compellat, ejus interrogatio intelligenda est de promissione obligatoria, seu ut ejus sensus sit, promissistine matrimonium, ita ut tenearis? ergo interrogatus verè respondet, non promisi,

subintelligendo, ita ut tenearis; hoc ipso, quod vi fictæ promissionis per se non teneatur. Ex quo capite Nav. l. c. ait, interrogatum à Judice, num hæc verba protulerit, accipio te in meam, posse juramento negare se dixisse, si fictè ea protulit.

Idem affirmat Sylvest. l. c. de Clerico à Custodibus interrogato num aliqua portet, ut gebellam solvere compellatur, ubi ait, posse eum juramento negare, intelligendo se nihil portare, ex quo gebellam solvere teneatur. Quod Sanch. l. c. extendit etiam ad eum, qui verè quidem matrimonium promisit, sed fidem servare non tenetur ob aliquam rationabilem causam, v. g. quia sponsa fornicationem commisit &c.

Ad

426 Ad secundum Q. 1. membrum major est difficultas & DD. dissensio, pendetque resolutio ex ea quaestione, an promittens per Judicem cogendus sit fidem sponsalium, vel matrimonii servare; quam citra legitimam causam implere recusat. Ubi tres invenio DD. sententias.

Prima aliquorum cum Ang. verb. sponsalia, n. 42. & Armil. n. 7. ait, non esse cogendum, sed monendum, & si monitis non acquiescat, ulterius non urgendam, cui favet S. Th. 4. d. 27. q. 2. a. 1. si desit juramentum. Probat id tum ex C. requisivit de sponsal. ubi potius monendum, quam cogendum esse deciditur: tum quia cum excommunicationis metus cadat in virum constantem, coactus excommunicationis metu contrahere, invitus, & invalidè contrahet, quod est contra citt. C. requisivit, ubi sic ait: *Cum libera esse debeant matrimonia, monenda est potius, quam cogenda, cum coactiones difficiles soleant exitus habere.*

Secunda sententia cum Gloss. C. de illis, 1. de despons. impub. verb. iudicio. & c. 2. verb. inducendi, de despons. Soto 4. d. 27. q. 2. a. 3. Ledesm. de matr. dub. 8. & dub. 10. Vega l. 2. Sum. cas. 513. aliisque, affirmat, tunc tantum cogendum esse, quando sponsalia juramento confirmavit. Id, quod probant ex C. ex litteris, & 2. de sponsal. ubi

hæc habentur: *Quia contra juramentum venire periculosum est, mandamus, ut eum maneat, & si monitis non acquieverit, censura compellas, ut in uxorem recipiat.*

Tertia sententia, quam tenent Abb. n. 4. Alex. de Neve n. 13. Fel. n. 14. Host. citt. C. de illis & c. Sanch. l. c. D. 29. n. 4. Menoch. conf. 386. n. 1. & plerique alii, censet, prius monendum esse, & si monitis renuat, per censuram cogendum esse, nisi tamen attentis circumstantiis Judex prudenter arbitretur, ex invitis ejusmodi nuptiis gravia mala, & scandala timeri & oriri posse, v. g. perpetuas dissensiones, & jurgia inter conjuges, uxorem à viro, arreptâ fugâ, deferendam, &c.

Ratio, cur à Judice sit cogendus, est tum quia Judex tenetur ex officio compellere ad reddendum unicuique, quod suum est, & ex justitia debitum; contrahens autem sponsalia tenetur ex justitia datam fidem servare: tum quia Ecclesia non tantum jurantem, sed etiam simpliciter promittentem compellit, c. 12. & 3. de pactis. & decidit C. ex litteris citt.

Non esse verò cogendum, quando gravia mala, & scandala timeantur, probatur inde, tum quòd Judicis sit tunc compellere, quando compulsio fini matrimonii expedit, quia ex fine desumenda est necessi-

tas

tas mediorem; atqui in eo casu compulsio non expediret fini matrimonii, sed potius impediretur, & perturbaretur hic finis, qui est mutuum conjugum obsequium, & vita socialis: Tum quia Judex denegando tunc coactionem favet ipsi auctori, cum ipsius grave damnum sic impediat, sicut si Judex petenti proprium gladium ad se occidendum illum denegaret: Tum denique quia expedit, ut Ecclesia minus damnum permittat, ut majus evitet, cujusmodi sunt scandala, & perpetuæ inimicitia, respectu fidei sponsalium non servata.

Et hæc ultima sententia magis utique placet, utpote & à ratione, & ab auctoritate potior, ac probabilior, præsertim cum hæc conciliet duos textus cit. in speciem contrarios, scilicet *cap. ex litteris*, quod innuit esse cogendum, intellige, nisi rationabilis causa obstiterit. Et *cap. requisivit*, quod affirmat, non esse cogendum, intellige, quando rationabilis causa obstiterit. Notat tamen hic Sanch. l. c. vi cit. *C. requisivit*, debere Judicem prudenter procedere absque strictissima coactione, ne consensus ad matrimonium requisitus deficiat: quare si sponsum ita obstinatum esse videat, ut libere matrimonio consentire repu-

gnet, monitione potius, quam exactissima coactione utatur juxta verba cit. *C. monenda est potius, quam cogenda &c.*

Ad 2. Q. R. in dubio de matrimonii valore, sententia à Judice potius ferenda est pro valore matrimonii, quam pro ejus invaliditate, & sponsorum libertate; ideoque etiam singularis opinio unius Doctoris, si verè probabili ratione nitatur, præferri debet sententiæ plurium valorem oppugnantium, nisi textui aperto iniantur. Ita Sanch. l. 1. D. 18. n. 5. & 7. Delben. c. 8. d. 20. S. 1. à n. 16. Jo. And. c. ex parte de spons. n. 3. Host. ibi Menoch. de præf. l. 3. præf. 3. num. 6. Gob. in Quin. tr. 1. n. 195. Sperell. Ang. de Nevo, Henr. alique. Ratio est; quia matrimonium est causa favorabilis, pro qua standum est, ut constat ex *cap. ex litteris de probat.* ubi deciditur, existentibus probationibus paribus Judicem absolvere debere reum præterquam in liberali causa, seu juxta Gloss. *Verb. in liberali*, in matrimonio. Et *C. fin. de sent. & re judic.* statuitur, duobus Judicibus Ordinariis diversas sententias proferentibus, præferri sententiam in favorem rei, nisi in causa favorabili matrimonii. Et universim, *actus in dubio debet interpretari validus*, L. quoties de rebus dubiis; quia præsumitur pro validitate actus, donec de invaliditate constiterit.

Id,

Id, quod procedit etiam in foro interno, ut notat cum aliis cirt. Sanch. quia inter utrumque favorem non est discrimen; quod enim in foro conscientiae non est matrimonium, neque est in foro externo, & è contra; Ecclesia enim non potest facere, ut sit matrimonium, quod invalidum est, sed in modo duntaxat cognoscendi versatur differentia, eò quòd in foro interno stetur confessioni propriae; in externo autem allegatis, & probatis; cum ergò Judex in foro externo, non ex falsa praesumptione, sed ex cognita veritate dubii valoris pro matrimonio pronuntiare debeat; idem erit sentiendum de foro interno; praesertim cum utrumque forum judicet idem, ubi externum non nititur falsa praesumptione, ut probat Sanch. *D. 5. n. 20.* Quòd si verò dubium duntaxat sit, an per verba significantur sponsalia, an matrimonium, si omnia sint adhuc integra, standum esse pro libertate, & dicendo, esse sponsalia, censet La Croix *l. 6. p. 3. n. 123.* & Gobat. *n. 86.* Pari modo qui dubitat, an promiserit, non tenetur juxta communem, quia libertas est in possessione. Quod idem putat Spor. *n. 139.* pro casu, quo quis scit se promisisse, sed nescit, an seriò, an fictè, eò, quòd nondum certum sit promissionem obligatoriam possedisse; Verùm contrarium meliùs, ac probabilìus asserit Sanch. *l. 1. D. 9. n. 13.* cum aliis docentibus, eum tunc teneri;

R. P. Leonardelli Soc. Jesu,

quia verba promissoria sunt in possessione, cum quibus praesumi debet fuisse animum se obligandi, pro ut verba sonant, cum unusquisque praesumatur loqui secundum mentem, & verborum tenorem.

Ad 3. Q. R. quando verba sonant de futuro, sed significant de praesenti ratione adjuncti, quando scilicet junguntur particulae illae adjunctae verbis importantibus executionem, v. g. ex nunc, semper, deinceps, ab hoc tempore, habebò te in uxorem, tractabo te, sicut uxorem &c. matrimonium per illa constitui, constat tum ex *C. ex parte de spons.* ubi id deciditur; tum ex *cap. si quis divinis 30. q. 5.* quia tunc illa verba re vera important consensum de praesenti, si enim ex nunc, ac deinceps, seu semper est habenda foemina in uxorem; ergo modò est uxor. An autem, quando verbis futuri temporis importantibus executionem nulla additur particula faciens significare de praesenti, v. g. habebò te, aut tractabo te, ut uxorem &c. matrimonium constituent, an verò sponsalia, controversum est inter DD. Ubi multi cum Gloss. *C. S. 1. quis divinis cirt. verb. Habiturum, Menoch. de praesumpt. l. 3. praes. 3.* Praepos. *n. 6.* Host. *sum. tit. de matr. §. qualiter contrahatur.* Rosell. Ang. censent satis probabiliter matrimonium esse, tum quia haec verba significant executionem actus con-

N n n sum-

summati, adeoque contrahentes videntur tacite præsentem consensum indicare; quia obligant se ad matrimonii executionem, nec potest aliquis habere quamdam in uxorem, nisi prius cum ea contrahat, & qui vult consequens, scilicet habere eam in uxorem, vult etiam necessariò antecedens, scilicet cum ea contrahere: tum quia si adderetur *ex nunc*, esset matrimonium: ergo etiamsi non addatur, quia subintelligitur, nam quando in obligatione non destinatur dies, incontinenti contrahitur obligatio, *l. in omnib. ff. de reg. jur.*

Alii verò cum Jo. And. *C. ex part. n. 3. de spons. Covar. 4. decret. 2. p. 6. 4. §. 1. Gutier qq. canon. q. 1. c. 21. Sanch. l. 1. de spons. D. 18. Adrian. Ledesm. Palud. Lop. æquè probabiliter, vel probabilius arbitrantur, constitui duntaxat sponsalia; quia ea verba, habeo te in uxorem &c. intelligi possunt omninò vera, quamvis modò non habeam, sed tempore futuro, ut patet: ergo non significant consensum de præsentibus; hæ enim locutiones sunt æquivalentes, pro aliquo tempore futuro, habeo te in uxorem, & habeo te in uxorem: atqui priores non constituunt matrimonium: ergo nec posteriores. Unde ad 1. rationem in contrarium responderi potest, necessariò velle antecedens pro eo tempore, quo vult consequens; consequens autem,*

scilicet habere ut uxorem, non velle statim, sed pro tempore, quo contrahit matrimonium, Ad 2. sequi inde teneri statim contrahere, non tamen contraxisse,

An autem hæc verba: volo tecum contrahere, volo te ducere in uxorem &c., significant matrimonium, an sponsalia, vel quid? variant DD. aliqui ajunt, nec matrimonium, nec sponsalia per illa verba constitui: alii putant, constitui matrimonium. Alii cum Covar. *4. decret. 2. p. 6. 4. §. 1. Menoch. de arbitr. l. 2. cent. 4. cas. 496. Sanch. l. c. n. 25. probabilius contendunt esse duntaxat sponsalia; quia ea verba verificantur, licet proferens modò nolit esse suam uxorem, sed tempore futuro; & colligitur ex *C. ex litteris, el. 1. n. 9. de spons. ubi tantum concedit esse matrimonium, quando dicuntur ad alterius interrogationem, aut quando præcessit tractatus de contrahendo matrimonio de præsentibus; tunc enim hæc verba mutuò dicta sufficiens esset conjectura animi matrimonium contrahendi; uti etiam juxta Averf. q. 8. S. 3. §. post, tunc, quando quis diceret: Ex nunc volo te esse meam conjugem.**

Ad 4. Q. R. 1. Quando agitur de valore matrimonii, sufficiunt quicumque testes; contra verò quando agitur pro invaliditate illius, quantumvis rati tantum, ad illud dissolvendum requiruntur testes omni

ni exceptione majores, saltem duo, ut expressè habetur, *C. 1. de consangu.* & tenet communis DD. cum Covar. 4. decret. 2. p. c. 8. §. 12. Sanch. *D. 45. n. 3.* Sperel. *decis. 75.* ubi etiam notat, etiam si agatur de matrimonio dissolvendo, domesticos, & familiares, si reliqua habeant, non posse idè repellì: imò quando agitur de causa dissolvendi matrimonium intra domesticos parietes illata, ait, domesticos, & familiares haberi tanquam omni exceptione majores, tum quia præsumuntur melius scire parentelam, quàm extranei; tum etiam quia sæpè tales causæ, v. g. metus injectus, verberationes, minæ, non fiunt coram extraneis.

R. 2. Impedimentum ad dissolvenda sponsalia, etiam jurata, seu ne matrimonium contrahatur, plenè probatur unico teste fide digno, deponente, & jurante se illud scire, uti expressè habetur *C. super eo, el. 2. de test. & attest. & C. Præterea, el. 2. de spons.* & tenet unanimis DD. sensus; quia hic agitur de vitando peccato, ne impediti contra Ecclesiæ prohibitionem contrahendo, peccent, & deciditur etiam *l. 18. t. 9. p. 4.* Idem dicendum ajunt casu, quo testis non fuit citatus, sed per partem producentem Judici oblatus, eò quòd non præsumatur ex hoc se ingerere; argumento *C. Constitutus de testib.* Secus tamen dicendum, si se ipsum ingereret, tunc enim tanquam suspen-

ctus esset repellendus: argumento *l. Uxor. §. 1. ff. de sal. Abb. c. cum in tua, n. 2. de spons.*

Imò Pal. 4. d. 27. q. 1. a. 3. ex *c. super eo citt.* arbitratur, non tantum satis esse unum testem ad impediendum, ne sponsalia compleantur, & ad plenè probandum tunc, quando allegatur impedimentum impediens matrimonium, sed etiam tunc, quando allegatur alia causa, qua existente nullum esset peccatum contrahere, ut si ad dissolvenda sponsalia alleget sponsus fornicationem sponsæ.

Verùm contrarium omninò tenendum est cum Panorm. *c. Præterea citt.* Sanch. *l. 1. de spons. D. 71.* & aliis; quia quando agitur de alterius præjudicio, non satis est unius testimonium, *c. licet ex quadam, c. veniens, c. in omni negotio de test. & l. ult. jurisjur. C. de test.* atqui hinc agitur de præjudicio juris alteri acquisiti, ne sibi fides data impleatur, à qua generali regula excipitur solum casus, quo opponitur impedimentum matrimonii ratione peccati vitandi. Ergo extendi non debet ad calum, ubi non agitur de peccato vitando, sed de solo tertii præjudicio. *Citt. C. super eo, loquitur expressè de casu, quo allegatur consanguinitas matrimonium dirimens.*

Unde ad hoc, ut Judex possit delinquentem punire, non sufficit unus

nus testis, etiam de visu, & omni in ore duorum, vel trium stat omne verbum, excepto casu
 exceptione major, ut patet ex citr. CC. & C. licet universis de test. Vox speciali prædicto,
 enim unius, vox nullius; & solum eto,

CASUS LXXVI.

De Causis dissolvendi contracta sponsalia.

Dilectus jurato contraxit sponsalia cum Rosa, putans esse Virginem, sed resciciens postea vi ab alio defloratam fuisse, & videns sibi affulgere spem connubii cum Rosalia ditioze, & pulchriore, petit à Rosa sponsalium contractorum dissolutionem, quæ cum inaudiverit eum familiariter agere cum Rosalia, etiam ab alio proco occultè corrupta, in dissolutionem non invita consentit: Quare sponsalia init cum Rosalia, existimans esse Virginem, sed postea intelligit esse viduam.

QUÆR. I. An inita sponsalia mutuo consensu dissolvi possint sine Judicis auctoritate, etiam quando sunt juramentis firmata?

QUÆR. II. An sponsus resiliere possit à sponsalibus juratis ob deflorationem sponsæ vi ab alio corruptæ?

QUÆR. III. An ob fornicationem sponsa sponsalia præcedentem possit sponsus, qui eam ignorabat, putans esse Virginem, contracta sponsalia dissolvere, aut quando contraxit cum Vidua existimans esse Virginem?

QUÆR. VI. An si unus sponsorum laboret vitio occulto, cujus si alter conscius esset, haberet justam causam resiliendi, vel non contrahendi, possit suum vitium tacere, & contrahere sponsalia, vel post illa contracta alterum coram Judice cogere ad ea implenda?

Ad